

การเปรียบเทียบการกำหนดรู้ด้านความสวยงามระหว่างทันตแพทย์และผู้ป่วย

(Comparison of esthetic perception between dentists and patients)

ความสวยงามเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการบูรณะฟันและอวัยวะในช่องปาก นอกเหนือไปจากการทำงานตามหน้าที่การบดเคี้ยวและการพูด แต่ความสวยงามในมโนคติของผู้ป่วยได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม สื่อโฆษณา ประสบการณ์และความคาดหวัง มโนคติด้านความสวยงามมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในขณะที่ทันตแพทย์ได้รับการสอนเรื่องความสวยงามทางทันตกรรมในการศึกษาระดับปริญญาตรีเพียงเล็กน้อย ความสวยงามในการกำหนดรู้ของทันตแพทย์ถูกตีความในเรื่องกฎแห่งรูปร่าง เค้ารูป สัดส่วน ทิวทัศน์และแสง ซึ่งเป็นข้อสรุปจากผลการศึกษาในกลุ่มเชื้อชาติคอเคเซียนทั้งสิ้น แต่ผู้ป่วยไทยมีความแตกต่างในโครงร่าง รูปทรงกะโหลกศีรษะ ความสัมพันธ์ของขากรรไกร รูปหน้า เค้ารูปและรูปหน้าด้านข้าง ประกอบกับสภาพสังคม วัฒนธรรมและความเชื่อที่แตกต่างกัน จึงเป็นที่น่าศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดรู้ด้านความสวยงามของผู้ป่วยไทย เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการบูรณะฟันและอวัยวะที่รองรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ป่วย

การศึกษาเรื่องการกำหนดรู้ด้านความสวยงามที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในฟันหน้าตัดบนซี่กลาง โดยในปี ค.ศ. 1967 Kam พบว่าทันตแพทย์ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 60 เลือกใช้ฟันหน้าตัดบนซี่กลางที่มีขนาด 1/14 และ 1/15 ของระยะที่วัดจากกระดูกไซโกมาข้างซ้ายไปข้างขวา และมีทันตแพทย์เพียงร้อยละ 31 ที่เลือกใช้ฟันหน้าตัดบนซี่กลางที่มีขนาด 1/16 ของระยะที่วัดจากกระดูกไซโกมาข้างซ้ายไปข้างขวา ในปี ค.ศ. 1977 Woodhead ได้ศึกษาขนาดของฟันหน้าตัดบนซี่กลางพบว่า ไม่ควรกว้างเกิน 9 มิลลิเมตร จากการศึกษาของ Gam และคณะในปี ค.ศ. 1980 พบว่าความกว้างของฟันหน้าตัดบนซี่กลางในแนวใกล้กลางไกลกลางสองซี่ไม่ควรต่างกันเกิน 0.3 - 0.4 มิลลิเมตร แต่ฟันหน้าตัดบนซี่ข้างมักมีรูปร่างแตกต่างกันมากกว่าและไม่สมมาตรกัน ในปี ค.ศ. 1980 Brisman ศึกษาสัดส่วนความยาวของตัวฟันต่อความกว้างของตัวฟันของฟันหน้าตัดบนซี่กลางที่ทันตแพทย์และผู้ป่วยชอบ โดยใช้ภาพถ่ายและภาพถ่ายพบว่าทันตแพทย์และผู้ป่วยชอบภาพถ่ายฟันหน้าตัดบนซี่กลางที่มีสัดส่วน 0.75 หรือ 0.8 แต่ในภาพถ่าย ทันตแพทย์ชอบตัวฟันที่มีสัดส่วนความยาวต่อความกว้างเท่ากับ 0.66 ผู้ป่วยชอบสัดส่วน 0.8 ในปี ค.ศ. 1980 Arthur ได้ศึกษาเปรียบเทียบมุมมองของผู้ป่วยชายและหญิง นักศึกษาทันตแพทย์ชายกับทันตแพทย์ชายในด้านความสวยงาม ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความสวยงาม ได้แก่ รูปร่างและขนาดฟัน ความสมมาตร สัดส่วนความยาวของตัวฟันต่อความกว้างของตัวฟัน พบว่าส่วนใหญ่ชอบฟันรูปร่างรูปไข่ มากที่สุด แต่ไม่มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างรูปร่างฟันแบบต่างๆ ประชากรทั้งสี่กลุ่มชอบฟันที่มีสัดส่วน

T 149189

ความยาวของตัวฟันต่อความกว้างของตัวฟันเท่ากับ 4:3 แต่เมื่อจัดวางฟันหน้าัดบนเป็นคู่แล้วทุกกลุ่มขอบฟันที่มีสัดส่วนความยาวของตัวฟันต่อความกว้างของตัวฟันเท่ากับ 5:4 และกลุ่มผู้ป่วยปริศนาฟันที่มีการเรียงตัวแบบไม่สมมาตร แต่ทันตแพทย์ส่วนใหญ่ยอมรับความไม่สมมาตรนี้โดยเห็นว่าใกล้เคียงกับฟันธรรมชาติมากกว่า

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดรู้ด้านความสวยงามระหว่างทันตแพทย์และผู้ป่วย โดยให้ทั้งสามกลุ่มทำแบบทดสอบวัดลำดับความพึงพอใจหลังจากได้ดูภาพถ่ายซี่ฟันปลอมที่เรียงในแท่นกัดซี่ฟัน ได้ให้เปรียบเทียบซี่ฟันรูปร่างแบบต่างๆ การเรียงตัวแบบต่างๆ และความยาวของฟันแบบต่างๆ พบว่า ทั้งกลุ่มผู้ป่วยและทันตแพทย์ พึงพอใจในรูปร่างฟันแบบสามเหลี่ยม มากที่สุด แต่ในกลุ่มผู้ป่วนั้นก็มีความพึงพอใจในรูปร่างแบบรูปไข่ด้วยเช่นกัน ในเรื่องการเรียงตัวของฟันนั้น พบว่าทั้งทันตแพทย์และผู้ป่วยพึงพอใจในการเรียงตัวของฟันแบบตามทฤษฎี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ทันตแพทย์พึงพอใจในการเรียงตัวของฟันแบบซ้อนเกเล็กน้อยไม่แตกต่างจากแบบสมมาตรมากนัก และในเรื่องของความยาวของซี่ฟัน พบว่าทันตแพทย์และผู้ป่วยมีความพึงพอใจในความยาวของฟันที่ขอบเหงือกอยู่ในระดับพอดีกับ CEJ มากที่สุดเหมือนกัน

ABSTRACT

TE 149189

Comparison of esthetic perception between dentists and patients

Esthetics is an important factor in determining the success of restoring teeth and oral structures, apart from masticatory and phonetic function. However, esthetics in the minds of patients is influenced by their society, beliefs, culture, the media, their experiences and expectations. Ideal esthetics are suspect to change over the times. At the same time, dentists are taught so little of esthetics in their undergraduate studies. Esthetic perception of dentists is interpreted by laws of shape, proportions, views, and light, all of which are conclusions from studies conducted in Caucasian people. But Thais have different builds, skeletal shapes, jaw relationships, facial shapes, tooth shapes and facial profiles, along with different societies, culture and beliefs. Therefore, a comparative study of the esthetic perception of Thai patients would provide a guideline to be applied in the restoration of the teeth and supporting structures according to the desires of the patients.

Most studies of esthetic perception in the past focused on the upper central incisors. In 1967 Karn found that most dentists, that is 60%, selected upper central incisors that were $1/14$ and $1/15$ the distance between the left and right zygomas and only 31% of dentists selected upper central incisors that were $1/16$ the distance between the left and right zygomas. In 1977 Woodhead studied the size of the upper central incisors and found that they should not be more than 6 millimeters in width. The studies of Garn, et.al. in 1968 and Mavroskoufis and Ritchie in 1980 found that the mesio-distal width of the two upper central incisors should differ no more than 0.3 – 0.4 millimeters but that the upper lateral incisors differed more in shape and were not symmetrical. In 1980 Brisman studied the length-to-width ratio of the upper central incisors that dentists and patients preferred, using drawings and photographs, and found that both dentists and patients preferred the drawing of the upper central incisors with a ratio of 0.75 or 0.8, but in the photographs, the dentists preferred the upper central incisor with the length-to-width ratio of 0.66 and the patients preferred the ratio of 0.8. In 1980, Arthur compared the opinions of male and female patients, male dental students and male dentists of esthetics, factors affecting esthetics including tooth shape and size, symmetry, and length-to-width ratio of the tooth and found that most preferred ovoid shaped teeth the most but there was no significant difference between the different tooth shapes. All four groups preferred teeth with a length-to-width ratio of 4:3 but when

TE 149189

the upper central incisors were arranged as pairs, all groups preferred teeth with a length-to-width ratio of 5:4. The patient groups rejected asymmetrically arranged teeth but most dentists accepted the asymmetry because it looked more natural.

This study conducted a comparison between the perception of esthetics between dentists and patients. Subjects were asked to complete a questionnaire after viewing photographs of artificial teeth arranged on a wax occlusal rim, comparing different tooth shapes, arrangements and tooth lengths. It was found that both patients and dentists preferred the tapered shape the most, but the patients also had a preference for the ovoid shape as well. As for tooth arrangement, both dentists and patients preferred the theoretical arrangement of teeth. However, it must be noted that dentists also had a preference for a slightly crooked arrangement in a percentage not very different from theoretical arrangement. Finally, as for tooth length, both dentists and patients preferred the theoretical waxing, that is the waxing at the cementum-enamel junction.